

Odgovorno socialno-tržno gospodarstvo je odgovor na krizo

Živimo čas krize. Evropa je po neuspeli ratifikaciji lizbonske pogodbe na Irskem v **institucionalni krizi**. Podnebne spremembe opozarjajo na **klimatsko krizo**, še pred nekaj meseci izjemno visoke cene goriv in hrane pa na **energetsko krizo in omejenost osnovnih virov za preživetje**. Temu se je pridružila **finančna** kriza, ki je že prerasla v **gospodarsko** krizo. Ta ima že otipljive socialne posledice zaradi hitrega naraščanja brezposelnosti. Ob odsotnosti pravih politik smo lahko hitro na pragu politične krize ter zahtev po hitrih rešitvah.

SDS razlikuje med površinskimi, tektonskimi in vrednostnimi vzroki za krizo

Gospodarsko krizo je sprožilo slabo delovanje finančnih trgov, kjer so bili udeleženci izpostavljeni asimetričnemu dostopu do informacij, regulacija pa tega pomanjkanja informacij ni naslovila; tveganje je bilo podcenjeno, finančne ustanove so sprejemale slabe poslovne odločitve. Nekateri trgi, predvsem valutni, niso delovali ali pa so bili izpostavljeni izkrivljanju s strani politike.

V ozadju krize so globoke strukturne spremembe v gospodarstvu in družbi: priča smo premiku težišča svetovnega gospodarstva na vzhod, povečale so se cene surovin in energentov, razvila se je konceptualna ekonomija, ki temelji na inovativnosti in ustvarjalnosti ljudi.

Uveljavile so se vrednote, ki so nam v SDS tuje. Namesto skromnosti smo bili priča ravnanju držav, korporacij in posameznikov, ki so trošili in živeli preko svojih meja; namesto skrbnega gospodarjenja smo videli neodgovorno ravnanje s tujim denarjem in slabo razumljenimi finančnimi mehanizmi; namesto ustvarjalnosti in dela so se pojavila nerealna pričakovanja dobičkov tam, kjer zanje ni bilo podlage v realnem gospodarstvu, namesto z ustvarjanjem so se številni domači gospodarstveniki ukvarjali z lastninjenjem.

SDS odklanja iskanje rešitev v ropotarnici zgodovine

Kriza ne postavlja pod vprašaj samo blagostanja ljudi v prihodnjih letih in razvojnih načrtov podjetij, ampak poraja tudi dvome v obstoječe finančne, gospodarske in politične sisteme, znotraj katerih je do krize prišlo. Medvojna zgodovina prejšnjega stoletja nas uči, da kriza najprej spodbuja diskreditacijo obstoječega, obljube "da nič več ne bo tako kot je bilo" in s tem pripravlja teren za hitre "rešitve", ki so jih bili obetali fašistični, nacionalsocialistični in komunistični totalitarni režimi.

V SDS odklanjamo nekonstruktivno kritiko obstoječih gospodarskih in družbenih sistemov in iskanje odgovorov na trenutne izzive v ropotarnici zgodovine. V SDS opozarjamo, da je socialno-tržno gospodarstvo zaslužno za doslej najdaljše obdobje miru, rasti in blagostanja v Evropi in da predstavlja produktiven kompromis med težnjo vsakega posameznika, da izboljša svoje življenje, in solidarnostjo s tistimi, ki v tem niso dovolj uspešni.

V SDS se zavzemamo za socialno-tržno ekonomijo, kjer je v ospredju ravnotežje med svobodo in odgovornostjo posameznika v razmerju do pravične družbene ureditve. Pri tem je potrebno

upoštevati, da je najbolj socialen tisti, ki omogoča delo, delovna mesta in ne tisti, ki daje socialne transferje, čeprav so le-ti v socialno tržnem gospodarstvu v določenih primerih nujni.

Socialno-tržno gospodarstvo je temelj tudi za izhod iz krize. Trajnostno večja blagostanje in temelji na vrednotah, kot so svoboda, solidarnost in pravičnost. V SDS ugotavljamo, da je članstvo v EU in v evroobmočju pripomoglo k hitrejši rasti slovenskega gospodarstva in pomaga pri premagovanju krize. Najpomembnejši otipljiv temelj EU je skupni trg, zato odklanjamo protekcionizem in dvome v tržno gospodarstvo. Hkrati pa se tudi zavedamo, da evropska ideja ni rezultat delovanja nevidne roke trga.

SDS je za pametnejše, čistejše, močnejše in pregledno gospodarstvo ter za pošteno družbo

Finančne injekcije, stimulacijski paketi, poceni energija in vzpostavitev zaupanja v finančni sistem bodo prinesli rezultate ter obrnili trende rasti polagoma spet navzgor. Vendar to ni dovolj. Globalno potrebujemo boljšo finančno regulativo, odpravo davčnih oaz, verodostojne ocenjevalne agencije ter enakomerno porazdeljeno odgovornost glavnih mednarodnih gospodarskih subjektov glede na spremenjeno razmerje sil v svetovni ekonomiji. Dogovor na vrhu skupine G-20 v Londonu aprila letos te spremembe napoveduje. A učinkov še ne bo takoj, ljudje in podjetja bomo posledice krize še nekaj časa močno čutili.

Tudi v krizi velja, da kdor hitro da, dvakrat da. Čas za hitro ukrepanje v prvih mesecih krize je mimo in obžalujemo, da naši predlogi, katerih rezultati bi bili takojšnji, niso bili sprejeti. Neposredni ukrepi z davčno razbremenitvijo gospodarstva bi dali bistveno boljše rezultate kot posredni ukrepi delitve preko zapletenih birokratskih mehanizmov. Ko sprejemamo to resolucijo, kriza v Sloveniji traja že več kot pol leta, zato ni mogoče popolnoma razlikovati med kratkoročnimi protikriznimi ukrepi in dolgoročnimi strateškimi učinki. Naše gospodarstvo in družba morata iz krize iziti močnejša, čistejša, pametnejša in pravičnejša.

SDS je za solidarno in pošteno družbo

1. Krizo bodo najbolj čutili najmanj premožni sloji prebivalstva. Država mora zato kolikor je mogoče povečati solidarnost v družbi, vendar se hkrati zavedati, da so podjetni tisti, ki lahko ustvarjajo nova in boljša delovna mesta. Ukrepi morajo motivirati ljudi za delo in ne podpirati ne-dela.
2. Dobro delovanje socialne mreže je v slabih časih še bolj važno. Izboljšati je potrebno delovanje centrov za socialno delo in zavodov za zaposlovanje; povečati njihovo učinkovitost in povečati pravičnost sistema, še posebej do najbolj ogroženih skupin.
3. Prekiniti je potrebno s prakso dolgih stečajev, umiranje podjetij na obroke in životarjenja zaposlenih. Neuspešne lastnike morajo hitro nadomestiti novi, z boljšimi poslovnimi idejami.
4. SDS skrbi, da bi skozi državni vpliv v bančnem sistemu in bank v državni lasti prišlo do netransparentne in klientelistične delitve pomoči, zato zahtevamo, da vlada javno objavlja vse finančne transferje podjetjem in bankam, ne samo iz proračuna, ampak tudi preko finančnih ustanov, ki jih država kontrolira.

5. Slovenski finančni sektor krize ni uvozil, je pa kriza razgalila slabe poslovne odločitve in nespametno posojanje denarja, tudi npr. za managerske prevzeme. V SDS vztrajamo, da morajo zaradi slabih poslovnih odločitev trpeti tisti, ki so jih povzročili, torej slabi managerji in lastniki. Država ne sme uporabljati davkoplačevalskega denarja, zato da jih rešuje..
6. Management in javna uprava morata deliti usodo delavcev v realnem sektorju. Plače managerjev je treba vezati na dolgoročni poslovni uspeh podjetja in izboljšati zakonodajo za opcijsko nagrajevanje. Zavzemamo se za ukinitvev monopola enega foruma na najvišje položaje v gospodarstvu in za delovanje prostega trga dela tudi za vodilne.
7. V SDS podpiramo simbolične, še bolj pa realne varčevalne ukrepe. Razbremenitev gospodarstva mora biti stalen in ne samo protikrizni proces in je mogoč samo tako, da postane država cenejša, to pa lahko postane le tako ,da, ali zmanjša obseg svojih storitev ali pa da postane pri nudenju teh storitev učinkovitejša.

SDS je za močno in pregledno gospodarstvo

8. Kriza izpostavlja mnoge slabosti v poslovanju podjetjih. Nekatere so res posledica krize. Nekatera podjetja pa so v težavah tudi zaradi svoje nekonkurenčnosti in slabih programov ter nesposobnosti odgovora na globalne trende. Skrbi nas, ali je država sposobna razlikovati med prvimi in drugimi. Zato se zavzemamo za čim več protikriznih ukrepov horizontalne narave, kjer država ne izbira zmagovalcev ali poražencev.
9. Protikrizni ukrepi morajo reševati prihodnost, ne pa preteklosti, zato se zavzemamo za to, da se pomaga tistim, ki gradijo prihodnost. To so podjetja, ki vlagajo v razvoj, nove tehnologije, lastne blagovne znamke in v konceptualno ekonomijo. Zato predlagamo, da se ponovno preuči povečanje davčne olajšave za raziskave in razvoj.
10. Mala in srednja podjetja in področje storitev so najbolj žilav del slovenskega gospodarstva. Krizni ukrepi ne smejo še poslabšati položaja malih in srednjih podjetjih.
11. V SDS priporočamo revizijo Resolucije o nacionalnih razvojnih programih in pospešitev izvajanja tistih projektov iz reNRP, ki imajo največje multiplikativne učinke in hitro delujejo; to so regionalna gospodarska središča, telekomunikacije, trajnostna energetika, učinkovita raba energije, izobraževalna in raziskovalna infrastruktura.
12. V SDS obžalujemo, da ni prišlo do regionalizacije države, saj bi regije mnoge od teh programov lahko izvajale bolj učinkovito kot država.

SDS je za več znanja in ustvarjalnosti

13. Inovativnost ljudi in njihova sposobnost za učenje med krizo ne zastane. Velikokrat se celo poveča. Zato se zavzemamo za povečanje vlaganja v raziskave in razvoj, pri čemer se povečanje nanaša predvsem na podporo mehanizmom, ki vzpostavljajo sodelovanje med podjetji in inštitucijami znanja ter večajo razvojni potencial v podjetjih.
14. Človeški viri bodo ključni tudi v obdobju po krizi. Zavzemamo se za vzpostavljanje večje konkurence na področju izobraževanja ter za več odprtosti v prostoru znanja. Zavzemamo se za to, da se sistematično pristopi k oceni potreb po kvalifikacijah in da se morebitni skrajšani delovni čas dopolni z izobraževanimi programi, zaradi katerih bo Slovenija iz krize izšla z boljšo strukturo delovne sile. Posebej pozorno je treba pomagati ohranjanju razvojnih jeder v podjetjih, ki jih je prizadela kriza.

15. Kriza se v Slovenijo prenaša predvsem skozi upad naročil podizvajalcem ali dobaviteljem podjetij zunaj države; da bi bila Slovenija v prihodnje odpornejša na krize, mora slovensko gospodarstvo razviti več lastnih blagovnih znamk, torej finalne izdelke z mrežo dobaviteljev v malih in srednjih podjetjih.
16. Davčna zakonodaja mora biti bolj v funkciji vzgojiti, zadržati, pritegniti in izkoristiti talente.

Kriza je izjemen čas in zahteva izjemne ukrepe. Kriza ni najprej priložnost, temveč je predvsem nevarnost, ki se ji je treba učinkovito zoperstaviti, hkrati pa z odpravljanjem njenih vzrokov načrtovati tudi dolgoročneje rešitve. Šele po tem odpira tudi priložnosti. Država mora zelo jasno povedati, da so protikrizni ukrepi začasni, ter načrtovati, kako se bo iz teh praks umaknila in kako skušnjava in izjemna potreba po intervencijah v gospodarstvu ne bo prerasla v dolgotrajno prakso.

SDS ne čaka križem rok

Odklanjamo stališče, da se bo kriza rešila zaradi ukrepov v velikih ekonomijah, Slovenija pa lahko zgolj križem roka čaka. Kriza bo res slejkoprej minila. Vendar sta čas in cena zelo pomembna. Tudi vsi predkrizni dolgoročni izzivi še vedno ostajajo. Med njimi so ključne reforme za povečanje konkurenčnosti in za strukturne spremembe v slovenskem gospodarstvu.

V SDS ugotavljamo, da nova vlada ne zna izkoristiti večje družbene sprejemljivosti za reforme, ki jih prinaša kriza in da je čas prvega pol leta vladanja, v katerem je najlažje sprožiti proces sprememb, v največji meri izgubljen. Izgubljen tudi zato, ker mnoge ideje, ki so zapisane v še vedno veljavni Strategiji razvoja Slovenije in ki so se uveljavljale v okviru pluralnega partnerstva za razvoj, niso dobile svojega nadaljevanja. Ponujena roka sodelovanja je bila s strani oblasti zavrnjena. SD in koalicija sta z eno potezo izključili iz t.i. razvojnega dialoga več kot 300.000 volilcev SDS.

V SDS odklanjamo tarnanje in stokanje, ki prevladuje v delu slovenske politike. Kriza je v veliki meri tudi kriza zaupanja ljudi in podjetij v gospodarski sistem, v banke in v politiko. Kriza je tudi kriza vodenja. Odgovornost vseh je, da to zaupanje in optimizem z učinkovitim delom in osebnim zgledom krepijo, ne pa, da ga rušijo ali celo širijo strah.

Kriza preureja številna razmerja v globalnem gospodarstvu, v državah in v družbi. V zadnjem času je izginil marsikateri privid, stvari so dobile realnejšo ceno in realnejša so tudi pričakovanja po dobičkih. Pred svetom, Evropo in Slovenijo so številni izzivi: mladi, potrebni izobrazbe in dela, bolni in ostareli bodo med nami tudi po krizi; onesnaženje narave ne bo nič manjše; tehnološki razvoj in napredek znanosti se ne bosta kar ustavila.

Zmagovalci krize bodo tisti, ki vidijo prave vzroke zanjo in so se z njimi pripravljeno pogumno spopasti, ob tem pa ne pozabljajo na dolgoročne razvojne izzive. V SDS smo prepričani, da Slovenija zmaga več in da je lahko med zmagovalci. Zato bo s konstruktivno držo in v skladu s predlogi iz te resolucije, za ta cilj neutrudno delovala.